

دندان های کودک خود را بهتر بشناسیم

مولف: دکتر گیتی صارمی

مقدمه

کتاب حاضر با زبانی بسیار ساده دندانپزشکی کودکان را خدمت والدین عزیز توضیح داده است تمام نکاتی که در کتاب به آن ذکر شده است اکثراً مواردی است که شما در مورد کودک و دندانهایش با آنها مواجه می شوید و اگر اطلاعات دقیقی در آن مورد داشته باشید خیلی راحت می توانید مشکل کودکان را مرتفع نمایید. امید است این کتاب دریچه ای را به سوی دندانپزشکی پیشگیری و پیشگیری قبل از وقوع حوادث دندانی بگشاید.

دکتر گیتی صارمی

جراح - دندانپزشک

فهرست مندرجات

فصل اول: پیوست ۱۳

دندانپزشکی کودکان راهکارها و پیشنهادهای - ۱۳

سخنی چند با والدین محترم - ۱۳

عوامل موثر در درمان کودکان - ۱۳

متغیرهای موثر بر رفتار دندان پزشکی کودکان - ۱۴

طبقه بندی کودکان از نظر همکاری - ۱۵

برقراری ارتباط با کودک - ۱۵

واژه های دندانپزشکی - ۱۵

فصل دوم: چه موقع دندان ها رویش می یابند؟ ۱۷

دندان های ناتال - ۱۷

ترتیب رویش دندان های شیری - ۱۸

ترتیب رویش دندان های دائمی - ۱۹

دندان های جانشین چه دندان هایی هستند؟ - ۲۰

رویش در سمت زبانی دندان های جلوی میانی فک پایین - ۲۱

کیست رویشی - ۲۲

تاخیر یا تسریع رویش دندانها - ۲۲

فصل سوم: ساختمان دندان..... ۲۳

ساختمان دندان - ۲۳

پوسیدگی دندان چیست و دندان چگونه پوسیده می شود؟ - ۲۴

پوسیدگی زودرس در دوران کودکی - ۲۵

فصل چهارم: عواملی که در ایجاد پوسیدگی تاثیر دارند..... ۲۷

بزاق - ۲۷

وضعیت اجتماعی و اقتصادی - ۲۷

خصوصیات شکل ظاهری دندان ها - ۲۸

ترتیب قرار گرفتن دندان ها در دهان - ۲۸

وجود دستگاه های ارتودنسی و پرکردگی های دندان - ۲۸

عوامل ارثی - ۲۸

تشخیص پوسیدگی - ۲۹

چگونه از ایجاد پوسیدگی می توان جلوگیری کرد؟ - ۲۹

مهاری پوسیدگی دندان - ۳۰

فصل پنجم: دندانپزشکی پیشگیری، فواید و روشها..... ۳۱

دندان پزشکی پیشگیری - ۳۱

روشهای پیشگیری - ۳۳

دندانپزشکی ترمیمی پیشگیری یا فیشورسیلانت تراپی - (fissure sealant Therapy) - ۳۳

ارتودنسی پیشگیری - ۳۴

فلوراید تراپی (استفاده از فلوراید برای تقویت دندان) - ۳۴

طریقه اثر فلوراید - ۳۵

روشهای مکانیکی کنترل پوسیدگی - ۳۵

مسواک برقی، نخ دندان، خمیر دندان ها - ۳۶

روشهای کمکی کنترل بهداشت دهان - ۳۷

روش صحیح مسواک زدن و نخ کشیدن - ۳۷

ملاحظات زمانی روش های بهداشت دهان - ۳۸

هر چند وقت یکبار باید بیماران دندانهایشان را مسواک بزنند و نخ دندان بکشند و به چه مدتی؟ - ۳۸

فصل ششم: آموزش های ویژه هر سن برای بهداشت دهان در خانه ۳۹

نویائی (۱ تا ۳ سالگی) - ۳۹

پیش از دبستان (۳ تا ۶ سالگی) - ۴۰

دوره دبستان (۶ تا ۱۲ سالگی) - ۴۰

دوره نوجوانی (۱۲ تا ۱۹ سالگی) - ۴۱

فصل هفتم: ترمیم یا پر کردن دندان ها ۴۳

بی حسی موضعی - ۴۴

فصل هشتم: آسیب و ضربه به دندان ها در کودکان ۴۵

شکستگی خود دندان - ۴۵

جابجایی دندان های شیری دائمی - ۴۶

فصل اول

پیوست

دندانپزشکی کودکان راهکارها و پیشنهادها

سخنی چند با والدین محترم

ملاقات اولیه به منظور بررسی دهان باید طی ۶ ماه بعد از رویش اولین دندان شیری و حداکثر تا ۱۲ ماهگی انجام شود.

با وجود اینکه رابطه ی موثری بین کودک و دندان پزشک در اولین جلسه معاینه وجود ندارد یا بسیار کم است، در پایان کودک متوجه می شود اتفاق بدی نیفتاد. معاینه ی اولیه که با معاینات بعدی دنبال شود، اغلب باعث می شود کودک خردسال به بیمار بسیار خوب دندان پزشکی و بدون ترس در سنین خیلی پایین تبدیل شود و همین طور امکان برخورداری این کودکان از سلامت دهانی عالی در طول زندگی بیشتر می شود.

عوامل موثر در درمان کودکان

تفاوت مهم درمان کودکان و بزرگسالان، در روش ارتباط با آنهاست. به طور کلی در درمان بزرگسالان ارتباط یک به یک است یعنی فقط دندانپزشک با بیمار در ارتباط است در حالیکه در اطفال این ارتباط یک به دو است یعنی دندان پزشک هم با بیمار و هم با والدین او در ارتباط است. نگرش و رفتار والدین به خصوص مادران بر رفتار کودک تأثیر دارد.

متغیرهای موثر بر رفتار دندان پزشکی کودکان

کودک مضطرب و ترسویی که پیشگویی ملاقات ناخوشایندی را می کند، در مقایسه با کودکی که ترس و اضطراب کمتری دارد، بیشتر مستعد بد رفتاری و بد خلقی است. اضطراب و ترس، بر رفتار کودک تأثیر زیادی می گذارد و در موفقیت ملاقات دندان پزشکی تعیین کننده است.

اضطراب مادری: بیشتر تحقیقات نشان دهنده ی رابطه ی مهمی بین اضطراب مادر و کودک از نظر همکاری در اولین ملاقات دندان پزشکی است، اضطراب مادران بر کودکان در تمام گروه های سنی تأثیر دارد ولی بیشترین تأثیر برای کودکان زیر ۴ سال است. به خاطر داشته باشیم که کودکان دقیقاً متوجه حالات روحی ما می باشند و کوچکترین سخن نسنجیده می تواند بر آنها تأثیر داشته باشد، لذا خواهشمند است به هیچ عنوان هیچ سخنی ولو کم اهمیت در مورد تجارب دندان پزشکی خود و یا دیگران در محیط خانه، (حتی وقتی کودکان مشغول بازی یا تماشای تلویزیون می باشد) به میان نیاورید، چون ممکن است کودک به ظاهر مشغول کار دیگری باشد ولی سخنان شما را بشنود.

از والدین محترم و از کلیه کسانی که به هر نحوی با کودک در ارتباط می باشند تقاضا می شود به هیچ وجه در مورد کارهای دندان پزشکی (تزریق، درد، کشیدن دندان، سر و صدای ابزار و ...) به کودک توضیح ندهید، این کار را به دندانپزشک و کادر او محول نمایید.

تاریخچه پزشکی: کودکانی که دارای تجربه ی مثبت پزشکی هستند، با دندانپزشکان همکاری بهتری دارند. کیفیت ملاقات ها مهمتر از تعداد آنها است. دردی که کودک در ملاقات های پزشکی قبلی تجربه کرده است نکته ی مهم دیگری در تاریخچه ی پزشکی اوست. این درد ممکن است خفیف یا شدید، حقیقی یا حتی خیالی باشد. باورهای والدین در مورد درد ملاقات های پزشکی گذشته بر رفتار کودک در محیط دندانپزشکی کاملاً مؤثر است. در واقع والدین به افکار کودک خود جهت می دهند. این جهت دهی اگر مثبت و به دور از سخنان منفی باشد کودک را مشتاق درمان خواهد کرد.

آگاهی از مشکل دندانی: برخی از کودکان ممکن است از مشکلات دندانی خود آگاه باشند که باعث گرایش منفی خواهد بود. چنین رفتاری ممکن است از طرف والدین خواسته یا ناخواسته به کودک منتقل گردد. این متغیر اهمیت ملاقات های دندان پزشکی قبل از بروز مشکل را نشان می دهد.

طبقه بندی کودکان از نظر همکاری

همکاری کننده

فاقد توانایی همکاری

دارای استعداد همکاری

گروه اول خیلی راحت درمان را می پذیرند و شنونده های خوبی هستند و در چارچوب تعیین شده رفتار می کنند.

گروه دوم یا بسیار کم سن هستند که درک مطب ندارند یا دارای معلولیت می باشند که به هیچ عنوان امکان برقراری ارتباط با آنها وجود ندارد.

گروه سوم شامل کودکانی است که مشکل رفتاری دارند. این کودکان استعداد همکاری دارند ولی به دلایل متعدد همکاری نمی کنند. می توان با جهت دادن به رفتار و استفاده از روانشناسی کودک آنها را به کودک همکار تبدیل کرد.

برقراری ارتباط با کودک

ارتباط با کودک در مطب دندانپزشکی فقط و فقط باید توسط دندانپزشک صورت بگیرد. این بسیار مهم است که کودک فقط با عمل کننده در ارتباط باشد. سخنان والدین در واقع باعث سر درگمی کودک می شود و هیچ حاصلی ندارد.

واژه های دندانپزشکی

در مطب دندانپزشکی برای خوشایند جلوه دادن کلیه وسایل برای کودک و قبول راحت تر درمان نیاز است از بعضی کلمات جالب و کارتونی استفاده شود که یادگیری آنها توسط والدین خالی از لطف نیست.

فیشور سیلنت ← رنگ دندان